

Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi

Engin EFEK¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Burdur /Türkiye ORCID: 0000-0002-7889-8151

ORJINAL MAKALE

Özet

Araştırmanın amacı spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeylerini incelemektir. Araştırmanın modeli nicel, deseni ise kesitsel tarama olarak seçilmiştir. Çalışmanın örneklemini 247 spor bilimleri fakültesi öğrencisi oluşturmuştur. Öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından oluşturulan “*Kişisel Bilgi Formu*”, atılganlık düzeylerini belirlemek için ise “*Rathus Atılganlık Envanteri*” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 17.0 paket programı kullanılmıştır. Veri normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık ve basıklık (Skewness ve Kurtosis) değerleri ile incelenmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu sebeple gerekli analizlerde parametrik testlerden olan T- testi ve Anova Testi uygulanmıştır. Verilerin analizinde ayrıca frekans, yüzde, minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise $p<0,05$ olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bulguları üniversite öğrencilerinin orta derecede çekingen olduğunu göstermiştir. Ayrıca öğrencilerin atılganlık düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, aktif spor yapma değişkeni ve branş değişkeni ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı farklılık mevcuttur. Elde edilen bulgular cinsiyetin atılganlık üzerinde belirleyici bir unsur olmadığını, aktif spor yapanların daha atılgan olduğunu ve atletizmle uğraşan sporcuların belirli bir branşla uğraşmayan sporculara göre daha atılgan olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar kelimeler: Atılganlık, Öğrenci, Spor, Üniversite

Investigation of Assertiveness Levels of University Students Receiving Sports Education

Abstract

The aim of the research is to examine the assertiveness levels of university students who receive sports education. The model of the research was selected as quantitative and the pattern was selected as cross-sectional screening. The sample of the study consisted of 247 students of the faculty of sports sciences. The “*Personal Information Form*” created by the researcher was used to determine the demographic characteristics of the students, and the “*Rathus Assertiveness Inventory*” was used to determine their assertiveness levels. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 17.0 package program was used in the analysis of the obtained data. Whether the data show a normal distribution was examined with Skewness and Kurtosis values and it was determined that the data showed a normal distribution. For this reason, T-test and Anova Test, which are parametric tests, were applied in the necessary analyzes. Frequency, percentage, minimum, maximum, average and standard deviation values were also used in the analysis of the data. The level of significance as $p<0.05$ was determined. The findings of the research showed that university students are moderately timid. In addition, while there is no significant difference between the assertiveness level of the students and the gender variable, there is a significant difference between the doing active sports variable and the branch variable. The findings obtained revealed that gender is not a determining factor on assertiveness, those who do active sports are more assertive, and athletes who are engaged in athletics are more assertive than athletes who are not engaged in a particular branch. Based on the findings obtained, it can be said that actively playing sports, especially in the field of athletics, has an important role in developing assertiveness. Therefore, the result of the study athletics athlete himself who actively and respect for others regardless of gender, reveals that they will be more advantageous to communicate and collaborate.

Keywords: Assertiveness, Student, Sport, University

Giriş

Alanyazında atılganlık ile ilgili birçok tanımın yapıldığı ve atılganlığı inceleyen birçok çalışmanın mevcut olduğunu görmekteyiz. Atılganlık daha çok kişilerarası iletişimin faydalı ve etkili bir ortamda artmasına olanak sağlayan bir davranış türü olarak tanımlanmıştır. Atılgan bireyler ise, bulunduğu ortamdakileri veya karşısındaki bireyleri aktif olarak dinleme yeteneğine sahip, doğru zamanda ve gerektiğinde onlarla tartışma kurabilen ve farklı bireylerle yardımlaşma özelliğı göstererek var olduğu ortamda iş birliğı sağlayabilen kişiler olarak tanımlanmaktadır (Derişoğılu, 2018; Horozoğılu, 2019). Kavramsal açıdan atılganlık kavramı ilk kez Wolpe ve Lazarus (1966) tarafından ortaya atılmıştır ve atılganlık kavramı kişilerin sadece içsel eylemlerinde değil farklı bireylerle ilgili davranış ve tutumlarında da hoşgörü ve sayğı çerçevesi içerisinde arkadaşça bir yaklaşımda bulunmasına dikkat çekmek maksadıyla kullanılmıştır. Gelişmiş toplumlarda bireylerin ruhsal, fiziksel ve sosyal sağlıklarını geliştirmenin sporla olan ilişkisi kabul görmekte ve toplum içinde atılganlık davranışının önemli olduğu bilinmektedir. Kaçar, Yıldırım ve Balkır (1980)'in yaptığı çalışmanın sonuçları bu görüşü desteklemektedir çünkü uygar toplumlardaki insanların yaklaşık %70'i boş zamanlarını spora ayırmaktadır. Bunun nedeni, sporun sosyal becerilerin kazanılmasındaki öneminin iyi bilinmesidir. Atılganlık davranışı da bu sosyal becerilerin merkezi olarak görülmekte ve dolayısıyla araştırmacılar tarafından çalışılmaktadır. Sosyal beceri alanında önemli bir etken olan atılganlık kavramı özellikle kişilerarası ilişkilerin beceri ve niceliğinin geliştirilmesinde temel bir araç olarak değerlendirilmektedir (Horozoğılu, 2019; Kirschner ve Galassi, 1983).

Atılganlığın önemini ifade ettikten sonra sporun atılganlık üzerine etkisini ve sporun atılganlığı geliştirmedeki önemini ifade etmek uygun olacaktır. Bireyler egzersiz ve spor yaptıkça kendilerini daha sağlıklı hissetmektedirler. Nitekim önceki çalışmalar da insan sağlığı ve spor arasında pozitif bir ilişkinin mevcut olduğunu bize göstermektedir (Yalçın ve Balcı, 2013). Genel olarak spor kişilerin zihinsel, fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamakta ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçası kabul edilmektedir (Göçer, 2018; Heybet, 2010). Sporun bireylere sadece fiziksel anlamda katkı sağladığını düşünmek yanlış olacaktır. Dolayısıyla, spora katılımın kişilerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve psikolojik yapılarını geliştirdiğı düşünöldüğünde; atılganlığın geliştirilmesinde de önemli bir etken olduğu öne sürülebilir. Nitekim önceki çalışmalar bu düşünceyi doğrulamaktadır (Göçer, 2018; Suveren, 1991). Örneğın iki farklı çalışmada spora katılımın ve serbest zaman aktivitelerine katılımın atılganlığı olumlu etkilediğı belirtilmiştir (Ashford, Biddle ve Goudas, 1993; Scholl, McAvoy ve Smith, 1999). Spor becerileri ile atılganlık gibi kimi kişisel özellikler arasında önemli derecede ilişkiler olduğunu belirten farklı bir çalışma da yine literatürde mevcuttur (Riykman, Butler, Thornton ve Lindner Marc, 1997).

Sporun atılganlığı etkisi güncel araştırmalarla da sorgulanmış fakat bu çalışmaların bazı sınırlılıklarının olduğu kabul edilmiştir. Örneğın Ros Morente, Miriam, Quesada Pallarès ve Filella (2022)'nin atılganlık konulu çalışmasında cinsiyet değişkeninin sonucu etkilediğı belirtilmiş fakat çalışmada kadın ve erkek katılımcılar arasındaki oranın heterojen olduğu söylenmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalar için kadın ve erkek katılımcı dağılımının daha yakın tutulması gerektiğı bildirilmiştir. Alex (2021)'in yapmış olduğu çalışmada atılganlık kavramının farklı değişkenlerle ilişkisi incelenirken farklı toplumlardan ve üniversite

öğrencileri gibi farklı düzeylerden öğrencilerin çalışmalara dahil edilmesinin literatüre katkı sağlayacağından bahsedilmiştir. De la Torre Gallardo, Suarez Manzano, López Serrano ve Ruiz Ariza (2021)'nin yaptığı çalışmada, atılganlık ve spor arasındaki ilişkinin inceleneceği gelecekteki çalışmalara, haftada en az 2 saatten daha fazla spora katılan bireylerden oluşan örneklem gruplarının dahil edilmesi gerektiği tavsiye edilmiştir. Dolayısıyla, bu gibi önerilerin dikkate alındığı bir çalışmanın literatürdeki bazı sınırlılıklara ilişkin ortaya koyacağı sonuçlar önemli hale gelmektedir. Mevcut çalışmada bu sebeple kadın ve erkek öğrencilerin sayısı homojen alınmış, aktif olarak haftada 2 saatten daha fazla spor yapan Türk üniversite öğrencileri çalışmaya dahil edilmiştir. Tüm bunlar da mevcut çalışmanın önemini ifade etmektedir.

Çalışmanın amacı spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeylerini incelemektir. İlgili literatür ışığında (Blaser ve Seiler, 2019; Egawa, Yamada ve Mizuno, 2021; Lisinskiene, 2018), aktif spor yapmanın; cinsiyet ve branş değişkenlerinin öğrencilerin atılganlık düzeyini anlamlı şekilde etkileyeceği düşünülerek araştırmanın hipotezleri şu şekilde oluşturulmuştur:

H_{1A}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyeti ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.”

H_{1B}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin aktif spor yapma durumu ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.”

H_{1C}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin branşı ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.”

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli için nicel araştırma modeli, deseni için de kesitsel tarama deseni seçilmiştir.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Çalışmanın örnekleme ise rastgele örneklem seçim tekniği kullanılarak araştırmaya gönüllü katılım sağlayan 247 kişiden oluşmaktadır. Basit rastgele örnekleme yönteminde tüm birimlerin seçilme şansı eşittir ve uygulama esnasında tüm birimler listelenerek listeden rastgele yöntemle birimler seçilir (Kılıç, 2013). Veri toplama süreci ise 2018 yılı Kasım ve Aralık ayları arasında yüz yüze gerçekleşmiştir.

Veri Toplama Araçları

Katılımcıların çeşitli demografik özelliklerini (cinsiyet, aktif spor yapma durumu ve branş) belirlemek için araştırmacı tarafından oluşturulan 3 soruluk “*Kişisel Bilgi Formu*” kullanılmıştır. Katılımcıların atılganlık düzeyini belirlemek için ise Rathus (1973) tarafından geliştirilen ve Voltan (1980) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan “*Rathus Atılganlık Envanteri*” kullanılmıştır.

Rathus Atılganlık Envanteri: Rathus (1973) tarafından geliştirilen “Rathus Atılganlık Envanteri” Voltan (1980) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Envanter iki şekilde puanlanmaktadır. İlki, -3’ten +3’e doğru sıralanmış şekilde 6 likertli olarak kullanılmaktadır. Alınacak toplam puan -90 ile +90 arasında değişmektedir. -90 en yüksek çekingenliği, +90 ise en yüksek atılganlığı belirtmektedir. İkinci puanlama sisteminde ise her maddeye 1-6 arasında puan verilmektedir. 3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28 ve 29. maddeler (13 madde) olumlu ifadeleri; 1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 26 ve 30. maddeler (17 madde) ise olumsuz ifadeleri belirtmektedir. İfadeler sırası ile 1-6 arasında puanlanır ve olumlu ifadeler ters çevrilir. Olumlu ve olumsuz ifadelerin toplamından elde edilen puan envanterin toplam puanını vermektedir. Mevcut çalışmada ikinci puanlama sistemi kullanılmıştır. Çekingenliğe doğru uzanan uç 30 puan, atılganlığa doğru uzanan uç puan ise 180’dir. Puanlama yapılırken atılganlık düzeyi; 30-80 puan arası çekingen, 80-130 puan arası orta derecede çekingen ve 130-180 puan arası ise atılgan özellik olarak ifade edilmiştir. Voltan (1980), envanterin alfa tutarlılık katsayısını 0.70, test-tekrar test güvenilirliğini 0.92 olarak bulmuştur. Mevcut çalışmada ise alfa tutarlılık katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur. Bu da ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık ve basıklık (Skewness ve Kurtosis) değerleri ile incelenmiş, verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden gerekli analizlerde parametrik testlerden olan T- testi ve Anova Testi uygulanmıştır. Verilerin analizinde ayrıca frekans, yüzde, minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeyini incelemek için yapılan araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin atılganlık düzeyinin normallik testi, betimsel istatistik testi, T-testi ve Anova Testi sonuçlarına tablolar halinde yer verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri (N=247)

	Özellikler	N	%
Cinsiyet	Kadın	133	53,80
	Erkek	114	46,20
Aktif Spor Yapma	Evet	159	64,40
	Hayır	88	35,60
	Atletizm	14	5,70
Branş	Futbol	39	15,80
	Voleybol	13	5,30
	Mücadele Sporları	55	22,30
	Diğer Branşlar	40	16,20
	Yok	86	34,80

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılanların % 53,8’inin kadın, % 46,2’sinin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 64,4’ünün aktif spor yaparken % 35,6’sının aktif spor yapmadığı belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların % 5,7’sinin atletizm, % 15,8’inin futbol, %

5,3'ünün voleybol, % 22,3'ünün mücadele sporları, % 16,2'sinin farklı branşlar ile ilgilendiği ve % 34,8'inin de herhangi bir branş ile ilgilenmediği görülmektedir.

Tablo 2

Katılımcıların Atılgnlık Ölçeğinden Aldığı Puanlara Ait Bilgiler

Ölçek	N	Min	Max	\bar{X}	Ss
Atılgnlık	247	60	177	117,64	19,87

Tablo 2'ye göre, atılgnlık envanterinden alınan en düşük puan 60, en yüksek puan 177 ve ortalama puan 117,64'tür.

Tablo 3

Atılgnlık Ölçeğinden Elde Edilen Puanlara Ait Normallik Testi

Test	Skewness		Kurtosis	
	Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
Atılgnlık	-,198	,155	,120	,309

Katılımcıların Rathus Atılgnlık Envanteri'nden aldığı puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için normallik testi yapılmış ve çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Elde edilen değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında olduğu görülmüştür ki çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 4

Katılımcıların Atılgnlık Seviyesinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
RAE	Kadın	133	117,00	20,61	245	-,549	,583
	Erkek	114	118,39	19,03			

Tablo 4'e göre katılımcıların cinsiyet değişkeni ile atılgnlık puanı arasında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

Tablo 5

Katılımcıların Atılgnlık Seviyesinin Aktif Spor Yapma Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Puan	Aktif Spor Yapma	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
RAE	Yapıyor	159	120,10	19,88	245	2,643	,009*
	Yapmıyor	88	113,20	19,18			

* $p<0,05$

Tablo 5'e göre katılımcıların aktif spor yapma değişkeni ile atılgnlık puanı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$).

Tablo 6

Katılımcıların Atılgnlık Seviyesinin Branş Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Puan	Branş	N	\bar{X}	Ss	f	p	Bonferroni
	Atletizm	14	129,50	13,01	2,312	,045*	1>6
	Futbol	39	120,33	22,05			

RAE	Voleybol	13	113,76	24,49
	Mücadele	55	121,07	18,77
	Diğer	40	115,07	18,70
	Yok	86	114,08	19,45

*p<0.05

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların branş değişkeni ile atılganlık puanı arasında anlamlı bir farklılık mevcuttur (p<0,05). Elde edilen anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni testinin sonuçları anlamlı farkın atletizm ile uğraşanlarla herhangi bir branşı olmayanlar arasında oluştuğunu ve anlamlılığın atletizm branşı lehine gerçekleştiğini ortaya koymuştur.

Tartışma ve Sonuç

Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeyini incelemek amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde, elde edilen veriler ilgili literatür ışığında tartışmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın 1. hipotezi (H_{1A}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyeti ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.” doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 4), spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cinsiyeti atılganlık üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. Bu bulgu, cinsiyet faktörünün atılganlık düzeyini etkilemediğini ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen bulgu araştırmanın hipotezini desteklememektedir. İlgili literatür incelendiğinde, mevcut çalışmanın hipotezini desteklemeyen fakat bulgularıyla tutarlı olan farklı çalışma bulgularının olduğu görülmüştür. Örneğin: Küçükkaragöz, Canbulat ve Akay (2013)’ın 132 sınıf öğretmeni adayı ile gerçekleştirdiği çalışmanın bulguları, öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni ile atılganlık düzeyi arasında herhangi bir anlamlı ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur. Emran Özbulak, Aypay ve Aypay (2011)’ın yaptığı ve ortaokul öğrencilerinin problem çözme ve atılganlık becerilerinin incelendiği çalışmada, atılganlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmiştir. Yine aynı şekilde Polat, Üzüm ve Mirzeoğlu (2010)’nun yaptığı çalışmada da atılganlık ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. Literatürde, çalışmanın bulgularına paralellik göstermeyen fakat hipoteziyle tutarlı olan farklı çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Abakay, Alıncak ve Al (2017)’in yaptığı ve üniversite öğrencilerinin beden algısı ve atılganlık düzeylerinin incelendiği çalışmada, atılganlık ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Aynı şekilde Karataş ve Tabak (2009)’ın ve Mentеш (2007)’in yapmış olduğu çalışmanın sonuçları da cinsiyet ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu ortaya koymuştur. Literatürde elde edilen çalışmalar arasında tutarsızlıkların olduğu görülmektedir ve bu tutarsızlıkların daha çok veri toplama araçlarının, örneklemelerin, yapılan analizlerin ve kültür (Emran Özbulak vd., 2011) farklılığından kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca yine bu tutarsızlıkların sosyolojik etkilere bağlı olabileceğini belirten araştırmalar da (Dinçyürek, Çağlar ve Birol, 2010) mevcuttur. Çalışmalara dahil edilen katılımcılar farklı yörelere, kültürlere ve yaşlara sahip olabilmektedir. Hatta farklı alanlarda ve bölümlerde alınan eğitimlerin de atılganlığa etkisinin olabileceği düşünülebilir. Dolayısıyla, atılganlık ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelerken daha fazla değişkenin çalışmaya dahil edilmesi atılganlık ile cinsiyet arasındaki ilişkinin daha net ortaya konulabilmesi açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın 2. hipotezi (H_{1B}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin aktif spor yapma durumu ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.” doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 5), spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin aktif olarak spora katılımı atılganlık üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu bulgu, aktif olarak spor yapma faktörünün atılganlık düzeyini olumlu ve anlamlı olarak etkilediğini ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen bulgu araştırmanın hipotezini desteklemektedir. İlgili literatür incelendiğinde mevcut çalışmanın hipotezini destekleyen farklı çalışma bulgularının olduğu görülmüştür. Örneğin: Etzel ve Mears (2004)’ın yaptığı çalışmada beden eğitiminin ve rekreasyon aktivitelerinin atılganlık düzeyini geliştirdiği belirtilmiştir. Gönener (2020)’in yapmış olduğu ve spor eğitiminin ortaokul öğrencilerinin stres ve atılganlık düzeyine etkilerinin incelendiği çalışmanın sonuçları spor eğitiminin atılganlık düzeyini geliştirdiği belirtilmiştir. Yine aynı şekilde Newman (2003)’ın yapmış olduğu çalışmada sporun atılganlık düzeyini geliştirdiği belirtilmiştir. Sporun belirli amaçlar doğrultusunda yapılması kişilerin o amaca ulaşmak için çaba göstermelerini gerektirir. Bu çabalar da yenmek ve yenilmek üzerine kuruludur. Dolayısıyla spor ortamında hem yenmek hem de yenilmek gibi bazı durumlar olağandır. Yenmeyi ve yenilmeyi spor yoluyla öğrenen insan gündelik hayatta karşılaştığı olumsuz durumlara karşı tekamül edebilmeyi öğrenebilmektedir. Kişi, rakibini yenmek için çoğu zaman hakların korunması gerektiğinin bilincine varır çünkü hiç kimse haksız bir şekilde yenilmek istemez. Dolayısıyla, spor ile örneği verilen durumlarla karşılaşan birey başkalarının da hak ve sorumluluklarına saygı duymayı ve onları korumayı öğrenir. Mevcut çalışmada elde edilen bulgunun da tüm bu sebeplerle beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Araştırmanın 3. hipotezi (H_{1C}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin branşı ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.” doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 6), spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sporcusu olduğu branş türleri atılganlık üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu bulgu, branş faktörünün atılganlık düzeyini etkilediğini ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen bulgu araştırmanın hipotezini desteklemektedir. İlgili literatür incelendiğinde mevcut çalışmanın hipotezini destekleyen farklı çalışma bulgularının olduğu görülmüştür. Örneğin: Heybet (2010)’in yapmış olduğu çalışmada elde edilen sonuç basketbolcu sporcuların atılganlık düzeyinin sedanter bireylere göre daha yüksek olduğu yönündedir. Çam, İlknur, Çetin, Salman ve Çekin (2010)’in yapmış olduğu çalışmada branş değişkeni spor türü olarak ele alınmış ve bireysel sporlarla uğraşan katılımcıların atılganlık düzeyleriyle takım sporlarıyla uğraşan sporcuların atılganlık düzeyleri arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar ve mevcut çalışma bu yönüyle benzerlik göstermektedir. Branşların kendine özgü birtakım kuralları ve amaçları mevcuttur. Bu kurallar ve amaçlar sporcuların farklı şekillerde motive olmalarına, farklı amaçlar edinmelerine ve farklı davranışlarda bulunmalarına yol açabilir. Örneğin bireysel olarak yarışan bir sporcudan iş birliği yapması beklenmezken takım sporlarıyla uğraşan bir sporcudan iş birliği konusunda beklenti oldukça yüksektir. Dolayısıyla bu iki farklı sporcu atılganlık konusunda farklı davranışlar benimseyip bu davranışları geliştirebilir ya da görmezden gelebilir.

Çalışmada elde edilen bulgular genel olarak değerlendirilecek olursa, sporun ve egzersizin zaten zihinsel sağlık problemlerini önleyici ve geliştirici etkisinin olduğu yapılan önceki çalışmalarla desteklenmektedir (Nixdorf, Frank ve Beckmann, 2016; Sabiston vd., 2016;

Vella, Swann, Allen, Schweickle ve Magee, 2017). Dolayısıyla, mevcut çalışmada elde edilen bulgular da alanyazın ile tutarlılık göstermektedir. Fakat cinsiyet değişkeni ile atılganlık arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar arasında çelişkili sonuçlar mevcuttur. Bu sebeple, gelecekte yapılacak çalışmaların örneklemelerini, değişkenlerini ve çalışma model ve desenlerini farklılaştırması literatüre katkı sağlayacaktır. Bunlar mevcut çalışmanın önerileri olabilir.

Toparlamak gerekirse bu çalışmanın bulguları katılımcıların orta derecede çekingen olduğunu, cinsiyetin spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinde atılganlık düzeyini etkilemediğini ve aktif spor yapmanın ve atletizm branşının atılganlığı önemli ölçüde artırdığını göstermiştir. Elde edilen bulgulara dayanarak, özellikle atletizm branşında aktif şekilde spor yapmanın atılganlığı geliştirmede önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla araştırmanın sonucu cinsiyet fark etmeksizin aktif şekilde atletizm yapan sporcuların hem kendine hem de başkalarına saygı duyma, iletişim kurma ve iş birliği yapma konularında daha avantajlı olabileceklerini ortaya koymaktadır.

Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeyini incelemek amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde, elde edilen veriler ilgili literatür ışığında tartışmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın 1. hipotezi (H_{1A}): “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin cinsiyeti ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.” doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 4), spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cinsiyeti atılganlık üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. Bu bulgu, cinsiyet faktörünün atılganlık düzeyini etkilemediğini ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen bulgu araştırmanın hipotezini desteklememektedir. İlgili literatür incelendiğinde, mevcut çalışmanın hipotezini desteklemeyen fakat bulgularıyla tutarlı olan farklı çalışma bulgularının olduğu görülmüştür. Örneğin: Küçükkaragöz, Canbulat ve Akay (2013)’ın 132 sınıf öğretmeni adayı ile gerçekleştirdiği çalışmanın bulguları, öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni ile atılganlık düzeyi arasında herhangi bir anlamlı ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur. Emran Özbulak, Aypay ve Aypay (2011)’ın yaptığı ve ortaokul öğrencilerinin problem çözme ve atılganlık becerilerinin incelendiği çalışmada, atılganlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmiştir. Yine aynı şekilde Polat, Üzüm ve Mirzeoğlu (2010)’nun yaptığı çalışmada da atılganlık ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. Literatürde, çalışmanın bulgularına paralellik göstermeyen fakat hipoteziyle tutarlı olan farklı çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Abakay, Alıncak ve Al (2017)’in yaptığı ve üniversite öğrencilerinin beden algısı ve atılganlık düzeylerinin incelendiği çalışmada, atılganlık ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Aynı şekilde Karataş ve Tabak (2009)’ın ve Menteş (2007)’in yapmış olduğu çalışmanın sonuçları da cinsiyet ile atılganlık arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu ortaya koymuştur. Literatürde elde edilen çalışmalar arasında tutarsızlıkların olduğu görülmektedir ve bu tutarsızlıkların daha çok veri toplama araçlarının, örneklemelerin, yapılan analizlerin ve kültür (Emran Özbulak vd., 2011) farklılığından kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca yine bu tutarsızlıkların sosyolojik etkilere bağlı olabileceğini belirten araştırmalar da (Dinçyürek, Çağlar ve Birol, 2010) mevcuttur. Çalışmalara dahil edilen katılımcılar farklı yörelere, kültürlere ve yaşlara sahip olabilmektedir. Hatta farklı alanlarda ve bölümlerde alınan eğitimlerin de atılganlığa etkisinin olabileceği

düşünülebilir. Dolayısıyla, atılganlık ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelerken daha fazla değişkenin çalışmaya dahil edilmesi atılganlık ile cinsiyet arasındaki ilişkinin daha net ortaya konulabilmesi açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın 2. hipotezi (H_{1B}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin aktif spor yapma durumu ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.” doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 5), spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin aktif olarak spora katılımı atılganlık üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu bulgu, aktif olarak spor yapma faktörünün atılganlık düzeyini olumlu ve anlamlı olarak etkilediğini ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen bulgu araştırmanın hipotezini desteklemektedir. İlgili literatür incelendiğinde mevcut çalışmanın hipotezini destekleyen farklı çalışma bulgularının olduğu görülmüştür. Örneğin: Etzel ve Mears (2004)’ın yaptığı çalışmada beden eğitiminin ve rekreasyon aktivitelerinin atılganlık düzeyini geliştirdiği belirtilmiştir. Gönener (2020)’in yapmış olduğu ve spor eğitiminin ortaokul öğrencilerinin stres ve atılganlık düzeyine etkilerinin incelendiği çalışmanın sonuçları spor eğitiminin atılganlık düzeyini geliştirdiği belirtilmiştir. Yine aynı şekilde Newman (2003)’in yapmış olduğu çalışmada sporun atılganlık düzeyini geliştirdiği belirtilmiştir. Sporun belirli amaçlar doğrultusunda yapılması kişilerin o amaca ulaşmak için çaba göstermelerini gerektirir. Bu çabalar da yenmek ve yenilmek üzerine kuruludur. Dolayısıyla spor ortamında hem yenmek hem de yenilmek gibi bazı durumlar olağandır. Yenmeyi ve yenilmeyi spor yoluyla öğrenen insan gündelik hayatta karşılaştığı olumsuz durumlara karşı tekamül edebilmeyi öğrenebilmektedir. Kişi, rakibini yenmek için çoğu zaman hakların korunması gerektiğinin bilincine varır çünkü hiç kimse haksız bir şekilde yenilmek istemez. Dolayısıyla, spor ile örneği verilen durumlarla karşılaşan birey başkalarının da hak ve sorumluluklarına saygı duymayı ve onları korumayı öğrenir. Mevcut çalışmada elde edilen bulgunun da tüm bu sebeplerle beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Araştırmanın 3. hipotezi (H_{1C}: “Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin branşı ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.” doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 6), spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sporcusu olduğu branş türleri atılganlık üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu bulgu, branş faktörünün atılganlık düzeyini etkilediğini ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen bulgu araştırmanın hipotezini desteklemektedir. İlgili literatür incelendiğinde mevcut çalışmanın hipotezini destekleyen farklı çalışma bulgularının olduğu görülmüştür. Örneğin: Heybet (2010)’in yapmış olduğu çalışmada elde edilen sonuç basketbolcu sporcuların atılganlık düzeyinin sedanter bireylere göre daha yüksek olduğu yönündedir. Çam, İlknur, Çetin, Salman ve Çekin (2010)’in yapmış olduğu çalışmada branş değişkeni spor türü olarak ele alınmış ve bireysel sporlarla uğraşan katılımcıların atılganlık düzeyleriyle takım sporlarıyla uğraşan sporcuların atılganlık düzeyleri arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar ve mevcut çalışma bu yönüyle benzerlik göstermektedir. Branşların kendine özgü birtakım kuralları ve amaçları mevcuttur. Bu kurallar ve amaçlar sporcuların farklı şekillerde motive olmalarına, farklı amaçlar edinmelerine ve farklı davranışlarda bulunmalarına yol açabilir. Örneğin bireysel olarak yarışan bir sporcudan iş birliği yapması beklenmezken takım sporlarıyla uğraşan bir sporcudan iş birliği konusunda beklenti oldukça yüksektir. Dolayısıyla bu iki farklı sporcu atılganlık konusunda farklı davranışlar benimseyip bu davranışları geliştirebilir ya da görmezden gelebilir.

Çalışmada elde edilen bulgular genel olarak değerlendirilecek olursa, sporun ve egzersizin zaten zihinsel sağlık problemlerini önleyici ve geliştirici etkisinin olduğu yapılan önceki çalışmalarla desteklenmektedir (Nixdorf, Frank ve Beckmann, 2016; Sabiston vd., 2016; Vella, Swann, Allen, Schweickle ve Magee, 2017). Dolayısıyla, mevcut çalışmada elde edilen bulgular da alanyazın ile tutarlılık göstermektedir. Fakat cinsiyet değişkeni ile atılganlık arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar arasında çelişkili sonuçlar mevcuttur. Bu sebeple, gelecekte yapılacak çalışmaların örneklemelerini, değişkenlerini ve çalışma model ve desenlerini farklılaştırması literatüre katkı sağlayacaktır. Bunlar mevcut çalışmanın önerileri olabilir.

Toparlamak gerekirse bu çalışmanın bulguları katılımcıların orta derecede çekingen olduğunu, cinsiyetin spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinde atılganlık düzeyini etkilemediğini ve aktif spor yapmanın ve atletizm branşının atılganlığı önemli ölçüde artırdığını göstermiştir. Elde edilen bulgulara dayanarak, özellikle atletizm branşında aktif şekilde spor yapmanın atılganlığı geliştirmede önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla araştırmanın sonucu cinsiyet fark etmeksizin aktif şekilde atletizm yapan sporcuların hem kendine hem de başkalarına saygı duyma, iletişim kurma ve iş birliği yapma konularında daha avantajlı olabileceklerini ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Abakay, U., Alıncak, F., ve Al, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin beden algısı ve atılganlık düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 12-18.
- Alex, V. (2021). Family encouragement and assertiveness of learning high school students in the situation of Covid – 19. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 12(8), 6240-6246.
- Ashford, B., Biddle, S., ve Goudas, M. (1993). Participation in community sports centres: motives and predictors of enjoyment. *Journal of Sport Sciences*, 11(3), 249-256.
- Blaser, M. A., ve Seiler, R. (2019). Shared knowledge and verbal communication in football: changes in team cognition through collective training. *Frontiers in Psychology*, 31(10), 77. Doi: 10.3389/fpsyg.2019.00077. eCollection.
- Çam, İ. Ö., İlknur, Y., Çetin, B., Salman, M., ve Çekin, R. (2010). Spor yüksekokulu öğrencilerinin değişik demografik özelliklere göre atılganlık düzeylerinin araştırılması. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 46-51.
- De la Torre Gallardo, S., Suarez Manzano, S., López Serrano, S., ve Ruiz Ariza, A. (2021). The effect of an 8-week program of high intensity cooperative physical activity on assertiveness. *ESHPA Education, Sport, Health and Physical Activity*, 5(1), 41-51. Doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4141559>.
- Dervişoğlu, K. (2018). Erken ergenlik döneminde algılanan anne-baba tutumunun benlik saygısı ve atılganlık düzeyi ile ilişkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Dinçyürek, S., Çağlar, M., ve Birol, C. (2010). Atılganlık ve denetim odağı düzeyi: Gelecek nesillere etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 142-150. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/hunefd/issue/7799/102170>.
- Egawa, J., Yamada, Y., ve Mizuno, M. (2021). The impact of sports and physical activities on assertiveness in university students. *Juntendo Medical Journal*, 67(3), 257-263. Doi: <https://doi.org/10.14789/jmj.JMJ20-OA17>.
- Emran Özbulak, B., Aypay, A., ve Aypay, A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin problem çözme ve atılganlık becerilerinin bazı değişkenlerle ilişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 77-93.
- Etzel, D., ve Mears, B. (2004). Adapted physical education and therapeutic recreation in schools. *Journal Article by Intervention in School & Clinic*, 39.

- Göçer, S. (2018). Farklı branşlardaki erkek ve bayan sporcuların atılganlık ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Gönener, A. (2020). Effect of sport education on stress and assertiveness of middle school students. *International Education Studies*, 13(5), 108-116. Doi:10.5539/ies.v13n5p108.
- Heybet, T. (2010). Adana ilindeki 14-17 yaş grubu basketbolcular ile sedanterlerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Horozoğlu, M. A. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin atılganlık ve özyeterlilik düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Kaçar, M., Yıldırım, A., ve Balkır, N. (1980). Bursa üniversite öğrencilerinin sporla ilişkileri. *Spor Hekimliği Dergisi*, 15(4), 131-139.
- Karataş, S., ve Tabak, N. (2009). Okul öncesi öğretmen adaylarının atılganlık düzeylerinin bazı sosyodemografik özellikler açısından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 143-159.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6. Doi: 10.5455/jmood.20130325011730.
- Kirschner, S. M., ve Galassi, J. P. (1983). Person, situational and interactional influences in assertive behavior. *Journal of Counseling Psychology*, (30), 335-360.
- Küçükkaragöz, H., Canbulat, T., ve Akay, Y. (2013). Öğretmen adaylarında atılganlık düzeyi ve iletişim becerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 123-133. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19548/208229>.
- Lisinskiene, A. (2018). The effect of a 6-month coach educational program on strengthening coach-athlete interpersonal relationships in individual youth sport. *Sports*, (6), 74.
- Menteş, A. (2007). Lise öğrencilerinin atılganlık düzeyine sporun etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Newman, R. (2003). It pays to be personal: Baseball and product endorsements. *Nine*, Vol 12.
- Nixdorf, I., Frank, R. ve Beckmann, J. (2016). Comparison of athletes' proneness to depressive symptoms in individual and team sports: Research on psychological mediators in junior elite athletes. *Frontiers in Psychology*, (7), 893. Doi: 10.3389/fpsyg.2016.00893.
- Polat, E. Üzümlü, H., ve Mirzeoğlu, N. (2010). Analyzing assertiveness level and conflict tendency of team players including certain variables. 11th International Sports Sciences Congress, Antalya 10 to 12 October 2010.
- Rathus, S. A. A. (1973). 30-item schedule for assessing assertive behavior. *Behavior Therapy*, 4(3), 398-406.
- Riykman, M. R., Butler, J. C., Thornton, B., ve Lindner Marc, A. (1997). Assessment of Physique Subtype Stereotypes. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, Vol, 123.
- Ros Morente, A., Miriam F., Quesada Pallarès, C., ve Filella, G. (2022). Evaluation of happy sport, an emotional education program for assertive conflict resolution in sports. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(5), 2596. <https://doi.org/10.3390/ijerph19052596>.
- Sabiston, C. M., Jewett, R., Ashdown-Franks, G., Belanger, M., Brunet, J., O'Loughlin, E. ve O'Loughlin, J. (2016). Number of years of team and individual sport participation during adolescence and depressive symptoms in early adulthood. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 38(1), 105-110. Doi: 10.1123/jsep.2015-0175.
- Scholl, K., Mcavoy, L., ve Smith, J. (1999). Inclusive outdoor recreation experiences of families that include a child with a disability. 9. Ashburn VA., National Park and Recreation Association Symposium.
- Suveren, S. (1991). Sporu teşvik eden ekonomik ve sosyal faktörler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *Beden Eğitimi ve Spor Özel Sayısı*, 7(1), 191-199.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston, Pearson.
- Vella, S. A., Swann, C., Allen, M. S., Schweickle, M. J., ve Magee, C. A. (2017). Bidirectional associations between sport involvement and mental health in adolescence. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 49(4), 687-694. Doi: 10.1249/MSS.0000000000001142.

- Voltan, A. N. (1980). Rathus atılganlık envanteri geerlik ve gvenirlik alışması. Psikoloji Dergisi, 10, 23-25.
- Wolpe, J., ve Lazarus, A. A. (1966). The commonwealth and international library. Mental health and social medicine division. Behavior therapy techniques: A guide to the treatment of neuroses. Pergamon Press.
- Yalın, U., ve Balcı, V. (2013). 7-14 yaş arası ocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11(1), 27-33. Doi: 10.1501/Sporm_0000000235.